

Jutarnji list 30.01.2022.
EKSKLUZIVNO

Svi detalji gradnje pogona od 390 milijuna kuna: Megaprojekt koji će Pripuza izbaciti iz igre

‘Godišnje će sortirnica progutati 120.000 tona otpada koji će se razvrstavati po veličini, boji, balističkim i magnetskim svojstvima’

Piše: Filip Pavić

Dolazak **Milana Bandića** na lokaciju nekadašnjeg Diokija na Čulinečkoj cesti 252 prije malo više od dvije godine nije mogao proći bez incidenta. Pokojni je gradonačelnik došao predstaviti svoj veliki plan projekta zagrebačke sortirnice, a onda ga je jedna buntovna novinarka, ničim izazvana, pitala je li mu neugodno što je metropola zatrpana smećem? Dobila je sada već čuveni odgovor: “Po očima vam se vidi da ne odvajate otpad! Radi vas mi je neugodno!” obrusio je Bandić.

Otad se puno toga promijenilo - prije svega, gradonačelnik Zagreba **Tomislav Tomašević** s novinarima, na sreću, ima malo manje osebujan odnos, a novinarka koja se našla na Bandićevu nišanu sada će, kao i svi Zagrepčani, morati odvajati otpad prema Tomaševićevu novom švicarskom modelu. No, jedno se ipak nije promijenilo, a to je projekt zagrebačke sortirnice. Ono što je Bandić došao predstaviti na Žitnjak prije dvije godine, a poslije je to, u žaru izborne kampanje, htjela iskoristiti **Jelena Pavičić Vukičević** najavljujući sortirnicu kao svoj krunski projekt, napokon je spremno za realizaciju. I to baš u mandatu Tomislava Tomaševića.

Kako doznajemo iz Zagrebačkog centra za gospodarenje otpadom (ZCGO), koji je nositelj projekta, sortirnica vrijedna 391,920.000 kuna, koja će moći godišnje progutati čak 120.000 tona otpada, do kraja ove ili početka iduće godine mogla bi se početi graditi. Ima gotovu dokumentaciju, čisto zemljište propalog Diokija od gotovo 100.000 četvornih metara, lokacijsku dozvolu, a na ljeto bi, nakon pribavljanja građevinske dozvole, trebala uslijediti javna nabava za izvođače radova. Predviđeni rok gradnje je dvije godine, a dotad je najvažnije da građani usvoje naviku odvajanja otpada u svojim kućanstvima! Plastiku u žute vreće, biološki otpad u smeđe vrećice, a miješani, kako je najavljeno, u službene gradske vrećice od 4 ili 8 kuna. Usput rečeno, otpad sada razvrstava samo 17 posto Zagrepčana.

render

To da će Zagreb konačno imati postrojenje koje će moći primiti, pročistiti, zbrinuti, pa čak i plasirati na tržište 120.000 tona suhog reciklata, pokušao nam je slikovito objasniti direktor ZCGO-a **Igor Zgomba**.

Možete li zamisliti što je to tona? Probajte zamisliti komad mesa od kile, i onda tako 1.000 puta da dobijete tonu pa onda još 120.000 tisuća puta – objašnjava Zgomba koji je na čelu ZCGO-a od 2017. godine, još iz Bandićeve ere, a spekuliralo se da bi dolaskom Tomaševića na vlast u Zagrebu mogao ostati bez direktorske fotelje. O tome ne želi govoriti.

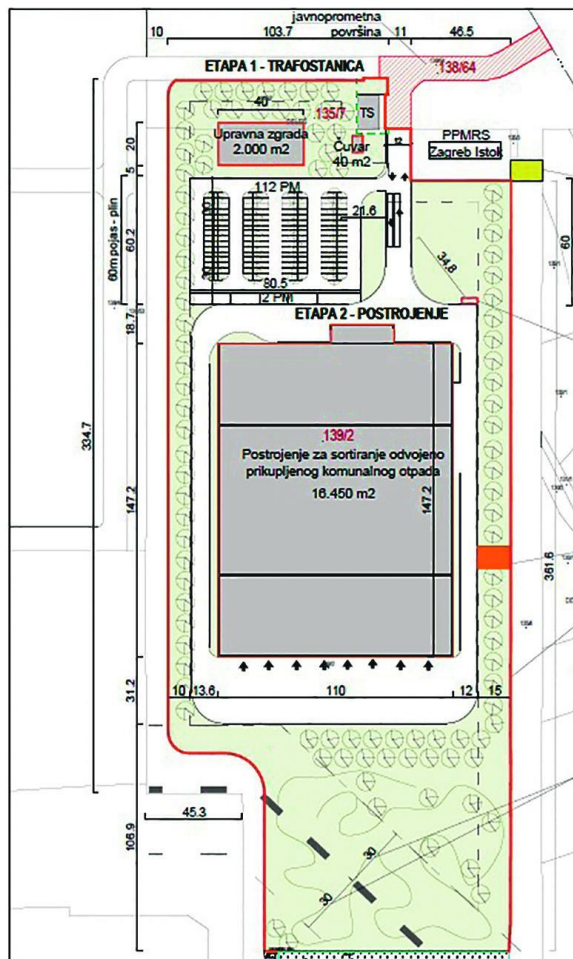
No, činjenica je također da je od 2017. godine Zgomba uključen u Bandićev, odnosno državni Plan gospodarenja otpadom. Taj uključuje, osim gradnje sortirnice, još i postrojenje za obradu biootpada u Novskoj te Centar za gospodarenje otpadom za komunalni, miješani otpad.

Zagrebačka sortirnica prvi je korak. Ona će primati oko 120.000 tona žutih vreća tj. već razdvojenog tzv. suhog reciklata - plastike, papira, kartona, metala i stakla - što će se u postrojenju na 16.500 četvornih metara dodatno razdvajati i na koncu kao čisti reciklat (iako nikada ne može biti popuno čist) prodavati na tržištu. Dakle, kada Zagrepčani razdvoje svoj otpad na kućnom pragu - plastiku, papir i metal u žute, odnosno biootpad u smeđe kante i miješani otpad u, kako se najavilo, službene gradske vrećice - u sortirnicu će ići sadržaj žutih kanti.

Još jednom fino razvrstan taj će otpad izlaziti u obliku papirnatih, plastičnih, metalnih ili staklenih kocki od nekoliko tona. Pritom, prema riječima Žgombe, od ukupne količine otpada koji ulazi u postrojenje, u visoko pročišćenom obliku iz sortirnice izaći može malo više od 80 posto onoga što uđe. Uvijek ima onoga što nije moguće ponovno koristiti - kao mokri papir ili obična prljavština koja se zavuču u otpad. Ukratko, ono što će iz sortirnice izlaziti jest papir, karton, papirna i kartonska pakiranja, tetrapak, LDPE folija, PET obojena ambalaža, PET prozirna ambalaža, PS, PVC, PE/PP, aluminij (obojeni metali) i željezo (magnetski metali).

U brojkama to izgleda ovako: oko 35.000 tona plastike, papira, stakla i metala, dakle plastičnih vrećica, boca, papira, tetrapaka, kartonskih kutija i limenki, Zagrepčani proizvedu godišnje. Pritom je najviše papira, oko 18.500 tona, onda plastike, gotovo 12.000 tona, stakla, kojeg je 3300 tona, i malo više od pola tone metala. Sortirnica bi na tržište u godinu dana mogla vraćati 80 posto toga u čistom obliku - dakle, oko 15.000 papira, 9500 tona plastike, 2600 tona stakla i 400 tona metala.

Uzmemo li prosječne cijene za takav odvojeno prikupljeni, pročišćeni i balirani otpad, možemo doći do okvirnog prihoda koliko bi sortirnica mogla godišnje ostvarivati - a to je malo više od 20 milijuna kuna. To se dobiva ako se u izračun uzme vrijednost od 700 kuna po toni prikupljenog papira i kartona, 300 kuna po toni prikupljene plastike, 50 kuna po toni plastične ambalaže i visokih 20.000 kuna za tonu aluminija (što su trenutne i promjenjive cijene na tržištu).

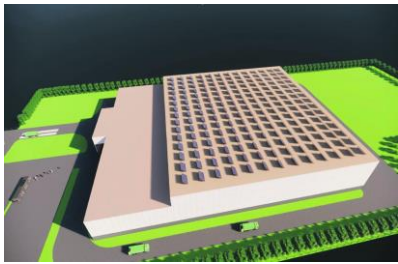

Računajući s takvim prihodom, sortirnica bi se mogla isplatiti za dvadeset godina. No, tu treba uračunati i trenutne gradske troškove zbrinjavanja tih materijala kod privatnih tvrtki, što proračun trenutno košta najmanje 40 milijuna kuna godišnje. Gradonačelnik Tomašević već je, podsjetimo, istaknuo, govoreći za glomazni otpad doduše, da bi se prebacivanjem tog posla na Grad, umjesto davanja unosnih ugovora privatnicima, misleći tu vjerojatno na C.I.O.S. Grupu **Petra Pripuza**, bliskog suradnika pokojnog gradonačelnika Bandića, moglo uštedjeti 30 milijuna kuna ili jedan dječji vrtić godišnje. Sortirnica je, čini se, prvi korak prema izbacivanju iz igre svih poduzetnika koji su se dosad bavili otpadom u Zagrebu, što je Tomašević, uostalom, i obećavao u svojem izbornom programu, a poslije na to i podsjećao.

- U sortirnici će se odvajati suhi reciklati na svoje podvrste, primjerice pomiješana plastika na različite vrste plastike, koje ćemo onda moći prodavati kao sirovinu. Dosad smo za takvu vrstu otpada plaćali privatnim tvrtkama, a ubuduće ćemo kao Grad Zagreb od istog otpada moći ostvarivati prihode - rekao je Tomašević u jednom intervjuu za Index prije mjesec dana.

Međutim, ono što je zasad nepoznato jest kako će se taj plan u konačnici odraziti na tvrtke u sektoru gospodarenja otpadom. Može se očekivati da će dio tvrtki koji je na tom polju surađivao s Gradom ostati bez prihoda. Ipak, sam je Petar Pripuz, recimo, svojedobno govorio da poslovi s Gradom i Holdingom nisu presudni za njegovo poslovanje jer čine samo 0,47 posto prihoda C.I.O.S-a. Činjenica, međutim, jest da, prema podacima iz trenutno važećih ugovora, posao zbrinjavanja plastične ambalaže

vrijedan 39 milijuna kuna drži zajednica ponuditelja, uključujući Pripuzovu tvrtku Ce-za-r, Eko-Flor Plus i Reoma Grupa.

Sortirnica će imati osam ulaza za kamione i prihvatnih jama, na krovu će biti 5168 solarnih panela. Na tržište bi u godinu dana mogla vraćati 80 posto toga u čistom obliku - 15.000 tona papira, 9500 tona plastike, 2600 tona stakla i 400 tona metala

render

- Ova je sortirnica modularna. Iako se trenutno u Zagrebu proizvodi između 30.000 i 40.000 tona tog suhog reciklata kapaciteti projektiranog postrojenja su stavljeni na 60.000 tona uz mogućnost rada u dvije smjene čime se dostiže kapacitet od 120.000 tona, u skladu sa važećim propisima, a imajući na umu i proizvodnju otpada u Zagrebu za narednih 30 godina – govori Zgomba.

A kako bi to sve trebalo funkcionirati? Ulaz u cijeli kompleks, prema sadašnjim planovima, trebao bi biti s Čulinečke ceste. Na sjevernom dijelu bit će se upravna zgrada, a iza nje se asfaltiranom cestom dolazi do postrojenja sortirnice na 16.450 četvornih metara. Postrojenje ima osam ulaza za kamione s južne strane, visokotehnološku mehanizaciju unutra i ukupno 5168 solarnih panela na krovu koji bi cijeli pogon trebali (djelomično) napajati. Prije nego što kamion dođe do jedne od osam rampi za istovar, prvo ide na vaganje.

- Dakle, prvo ga se izvaže kada je pun, a onda još jedanput kada odlazi i kada je prazan. To je jedan od načina na koji se može pratiti koliko suhih reciklata zbilja ulazi u postrojenje – tumači direktor.

Jednom na rampi za istovar, kamion se prazni u prihvatne jame te se pomoću ruke kрана koja može u jednom trenutku zgrabiti oko 4,5 tona otpada prenosi u daljnji proces obrade. Transportnim na linijama prolazi kroz proces automatiziranog razdvajanja prema veličini, boji, balističkim svojstvima, magnetskim svojstvima, odnosno provodi li struju ili ne. To znači da su trake za automatsko razvrstavanje opremljene preciznim uređajima koji omogućuju razdvajanje po frakcijama kao na primjer magnetima, infracrvenom tehnologijom za razdvajanje metala – željeza i aluminija.

Nakon što otpad automatski razdvoji, ponekad je potrebno da se za finije razdvajanje uključi i ljudska ruka. Cijeli će pogon zato, kako se planira, zapošljavati 119 zaposlenika koji bi radili u dvije smjene. Tako bi na sortiranju otpada radilo 88 djelatnika, na upravljanju kranom njih četvero, šestero viličarista, isto toliko domara, 8 vođa smjene, dvojica poslovođa, vođa postrojenja i osam zaposlenika u administraciji. U jednoj bi smjeni radilo 55 zaposlenika, a dnevno bi se po smjeni moglo razvrstati i izbaciti oko 256 tona raznih frakcija iako se očekuje da će to u početku vjerojatno biti nešto manje.

Ipak, cifra od gotovo 400 milijuna kuna za izgradnju sortirnice, ne uklapa se u štedljivi program gradonačelnika Tomaševića koji reže na svakom ćošku. Zato bi se sortirnica, kako sada stvari stoje, mogla financirati iz drugih izvora. Tako napominje Zgomba da je ZCGO Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije dostavio informacije o pripremljenosti projekta sortirnice, a projekt je zbog visokog stupnja gotovosti dokumentacije, kaže, uvršten na listu za provedbu kroz Mehanizam za oporavak i otpornost.

- Razgovarali smo i s Ministarstvom gospodarstva o gradnji sortirnice koja bi se mogla financirati iz NPOO-a, uz moguće dodatno sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost - dodaje Zgomba.

Pritom, tih 400 milijuna kuna za izgradnju treba pribrojati i trošak izrade projektne dokumentacije od gotovo dva milijuna kuna iz 2019., a onda i zemljište površine 96.136 četvornih metara koje je Grad Zagreb otkupio od tvrtke Diokija u stečaju za 36,5 milijuna kuna. Tamo se lani počelo uklanjanje čak 27 zaostalih objekata, hala od nekoliko tisuća kvadrata, te vaditi zastarjelu infrastrukturu iz zemlje kako bi zemljiše bilo spremno za gradnju. Trošak tih radova bio je 2,9 milijuna kuna.

Inače, prostor sortirnice planira se na "kostima" Diokija, zemljišta tvrtke koja je obilježena burnom prošlošću. Priča o propasti Diokija, tvornice nekadašnjeg petrokemijskog kompleksa Ine koja se našla u vlasništvu riječkog tajkuna **Roberta Ježića**, trajala je dulje od desetljeća i danas je sinonim za političko-poduzetničku korupcijsku priču desetljeća. Naime, strelovit uspon tajkuna Ježića, koji je svojedobno kupio i novine Novi list i vodio Nogometni klub Rijeka, pripisivao se njegovu prijateljstvu s Ivom Sanaderom. Ipak, kada je 2009. Sanader pao u mrežu USKOK-a, upao je prisluškivanjem i tajkun Ježić.

On se, navodno, nagodio s USKOK-om tereteći Sanadera u raznim aferama, a obećao je u državni proračun uplatiti prvo deset milijuna eura, pa onda pet milijuna eura namijenjenih, kako je tvrdio, za mito Sanaderu. Iza Ježića je ostalo ukupno 16 parcela propalog Diokija čiju je ukupnu vrijednost sud procijenio na 198 milijuna kuna, od čega je zemljište na Žitnjaku samo dio.